

POSUDEK OPONENTA MAGISTERSKÉ PRÁCE

Téma diplomové práce: Strukturalismus jako nosný princip synchronní biblické exegeze ve vztahu k Novému zákonu

Jméno studenta: Jiří Herodek

Posudek vypracoval: Jiří Beneš

Popis práce:

Magisterská práce z jednooborové Husitské teologie obsahuje všechny stanovené formální náležitosti. Do 103 číslovaných stran (+ čtyři strany nečíslovaných příloh) spadá: titulní strana s názvem v češtině i angličtině, poděkování, studentovo prohlášení, anotace v češtině i angličtině, klíčová slova, desetinně tříděný obsah, seznam zkratk, úvod a závěr, strukturovaná bibliografie (čtyřstránková o 33 položkách s literaturou v češtině i angličtině), poznámkový aparát (171 poznámek), anglické Summary a pět příloh (se seznamem).

V Úvodu student formuluje svůj záměr, metodiku a stručně svou práci představuje. Úmysl teoreticky jednotlivé metody představit a pak je ilustrovat na konkrétním příkladu se v podstatě studentovi zdařilo naplnit. Jeho práce tím získala instruktivní ráz. Stejně tak se mu zdařilo přesvědčivě ukázat, že synchronní exegetická metoda je v biblistice nosná a přínosná, jak předjímá název práce. Za klad práce považuji rovněž studentovo vyhodnocení strukturalistické metodiky (v páté kapitole). V Závěru stejně jako v poslední (páté) kapitole totiž student prokazuje kritický nadhled (a poměrně zralý odstup) nad prezentovanou exegetickou metodou – není jí oslněn a vnímá ji jako část určitého vývoje výkladových metod a v rozhovoru s metodami jinými.

Vlastní stať magisterské práce je rozdělena do pěti kapitol. Tři kapitoly jsou teoretické, ve čtvrté (druhá nosná kapitola magisterské práce) aplikuje strukturalistické metody na výklad textů a velkých celků Nového zákona a v páté kapitole pak přichází ke slovu avizovaná kritická reflexe metod strukturalní lingvistiky. V kapitole o Strukturalismu (první nosná kapitola magisterské práce) předkládá student poměrně zasvěcený (byť stručný) vhled do terminologie a metodologie oboru. Současně představuje zakladatele strukturalismu (Ferdinand Saussure) a kontext, v němž se obor vyvíjel (fenomenologie Edmunda Husserla a existencialismus Martina Heideggera) a pokračovatele (Pražský lingvistický kroužek + Claud Levi-Strauss antropolog a interpret mýtů). Poznatky se pak další badatelé pokoušejí aplikovat na analýzu biblických textů (je pochopitelné, že starozákonní texty přicházejí v magisterské práci velmi zkrátka, ale je to škoda). To je z hlediska biblistiky nejzajímavější část práce. Student však nastiňuje také další vývoj strukturalismu do poststrukturalismu, konkrétně (a hlavně) k metodě dekonstrukce (Jacques Derrida – nástin aplikace této metodiky na novozákonní texty by si zasloužil být podrobnější). V této teoretické pasáži student dobře prokazuje, že mu předkládaná problematika není cizí v celém jejím širokém rozsahu.

Ve druhé kapitole zmiňuje přínos P.Ricoeur-a (pozor na správné psaní jeho jména!) s jeho důrazem na hermeneutiku, který ovlivnil řadu křesťanských teologů. Současně provádí krátkou charakteristiku výkladových metod, které jsou na strukturalismu založeny. Největší pozornost věnuje rétorické kritice, kterou ilustruje rozbořením dvou novozákonních textů.

V kapitole Strukturalismus a sémiotika definuje sémiotiku a opět ilustruje její metody na výkladu dvou biblických textů (Gn 32 a Sk 10-11). Druhá nejobsáhlejší a podle mého soudu stěžejní (z biblistického hlediska) kapitola magisterské práce podává již uvedení do strukturalistické analýzy novozákonních textů: struktura celého Markova a Matoušova evangelia, Janovy Apokalypsy a oddílu Ga 3,21-4,11 (kap. 4.4. „Strukturalní výklad knihy Zjevení“ chybí v obsahu!). Jde o kritickou reflexi několika přístupů, které student zasvěceně prezentuje. Analýza (byť student důsledně vychází z moderní literatury) je tak zdařilá, že by zasloužila být detailně rozpracována a mohla by být sama náplní magisterské práce (ale i v této podobě může sloužit dalším studentům k pokračování). Výtěžek, který student

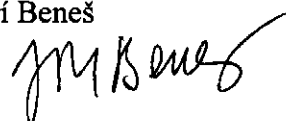
předkládá, je přesvědčivý. Myslím, že je třeba v této souvislosti ocenit i pečlivou práci vedoucího práce, který studenta nasměroval k podstatným informacím.

Pečlivá magisterská práce Jiřího Herodka spíše kompilačního rázu na pomezí filozofie, hermeneutiky a biblistiky je psaná hutně, s velkým zájmem a vzhledem do problematiky. Lze jen autorovi přát, aby mohl tyto vědomosti náležitě dál rozvíjet. Vzhledem k tomu, že se na HTF v podstatě stále ještě převážně uplatňují diachronní exegetické metody, je Herodkova práce cenným impulsem k biblickému bádání na HTF. Nedostatky, na které jsem nucen upozornit, jsou formálního (nikoli obsahového či metodologického) rázu a poněkud ubírají na estetické působivosti jinak velmi dobré práce:

- a) stylistické chyby, pleonasmy, časté používání ukazovacích zájmen, opakování vět (např. o výhodě, která je zároveň nevýhodou, str. 92-93) a překlapy na mě působí dojmem zbytečného chvatu, ve kterém byla práce odevzdána bez pečlivého pročtení;
- b) vzhledem k velkému množství odborné lingvistické (strukturalistické) terminologie s často mírně odlišným obsahem jednotlivých termínů si vyžaduje opatřit práci slovníkem či instruktáží do terminologie, kterou jsou mnohde zdůvodňovány další jevy (např. reflexi tzv. hermeneutického kruhu str. 90-91);
- c) v logice studentova přístupu a postupu jsem očekával, že bude práce vrcholit vlastní analýzou a vlastním zdůvodněním vhodnosti jednotlivých exegetických kroků (co se studentovi při exegezi osvědčilo). Příklady biblických textů pro aplikaci teoretické reflexe, které student užívá, jsou velmi ilustrativní, ale přejaté;
- d) přesto, že práce je velmi instruktážní, k větší přehlednosti by možná napomohlo užití jednoho delšího biblického textu, prolínajícího se celou prací, na kterém budou průběžně uplatňovány a tím demonstrovány jednotlivé výkladové metody;
- e) v závěrečné kapitole „Zhodnocení exegetického přístupu“ by bylo vhodnější užít strukturovanější a tím přehlednější popis (a), b), c), ...);
- f) nechávám na zvážení studenta, zda se bude při obhajobě chtít vyjádřit k tomu, proč nevytvořil pro Markovo evangelium ještě tabulku alternativního členění podle C.Bremonda, neporovnal to s členěním D.O.Via (kap. 4.1.2) a podrobněji oba přístupy nezhodnotil (určitou reflexi ve své práci ovšem provedl).

Navrhuji hodnotit Herodkovu práci jako výtečnou (1).

Jiří Beneš

V Praze, dne 11.5.2009